

Kriterier för en Friskare förskola

Organisation och samverkan

1. Extern samverkan: Förskolans ledning har etablerat en kontakt med andra organisationer för att samverka och få stöd i förskolans smittförebyggande arbete.
2. Intern organisation: Förskolan har utsett ombud med uppgift att stötta i arbetet med tillämpning och uppföljning av smittförebyggande rutiner (hygienombud).

Arbetsätt för smittförebyggande åtgärder

3. Förskolan har kartlagt sitt nuvarande arbete med hygienrutiner, sjuka barn och den städning som pedagogerna ansvarar för samt identifierat eventuella behov av förbättringar eller åtgärder.
4. Förskolan har upprättat en handlingsplan baserad på resultaten av kartläggningen.
5. Förskolan har genomfört sitt förbättringsarbete enligt handlingsplanen.

Kunskap och kompetens

6. Personal: Förskolans personal har utbildning i grundläggande hygien, infektioner och smittskydd. Det finns en plan för hur personalen kan få information och utbildning regelbundet utifrån behov.
7. Barn: Förskolan har haft pedagogiska aktiviteter för barnen om hälsa och hygien.

Uppföljning

8. Förskolan har en dokumenterad struktur för hur hygien- och smittskyddsarbetet kontinuerligt följs upp och återrapporteras till berörda chefer och medarbetare.

Organisation och samverkan

1. Extern samverkan: Förskolans ledning har etablerat en kontakt med andra organisationer för att samverka och få stöd i förskolans smittförebyggande arbete.

Bakgrund

Förskolan kan behöva samverka med andra organisationer i sitt arbete med att förebygga och hantera smitta. Det kan till exempel gälla stöd avseende hygienrutiner, utbildning för personal, hantering av utbrott av smittsamma sjukdomar eller riktlinjer för sjukdomar hos barn. Det kan också handla om erfarenhetsutbyte mellan förskolor. Ett tips kan vara se om regionens smittskyddsmyndighet har information på sin webbplats om hygien och smittskydd i förskolor.

Samverkan kan inbegripa olika aktörer inom kommunen eller inom regionen (se nedan diskussionsfrågor som exempel). Läs mer i kapitlet Samverkan mellan förskolan, kommunen och hälso- och sjukvården i Smitta i förskolan, sida 62.

Smitta i förskolan - Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta (folkhalsomyndigheten.se)

Syfte

Syftet är att ta reda på vilka ni samverkar med, vilka ni har kontaktuppgifter till och vilka eventuella ytterligare behov ni har av samverkan. Genom en etablerad kontakt och samverkan med relevanta organisationer, har förskolan tillgång till erfarenhetsutbyte och expertstöd inom området.

Diskutera

Här finns förslag på diskussionsfrågor att utgå ifrån som stöd för kriterium 1:

Har kommunen policyer eller kommungemensamma initiativ om förebyggande arbete med hygien, smitta och infektioner?

Har kommunen etablerade samverkansrutiner som gör det lättare för förskolans personal att kontakta BVC, vårdcentral, regionens smittskyddsmyndighet eller kommunens miljö- och hälsoskyddskontor för råd och stöd?

Vet personalen vart de kan vända sig med olika typer av frågor om hygien och smittskydd?
Finns till exempel en kontaktlista?

Finns det annat pågående arbete inom hygien och smittskydd på andra förskolor att inspireras av?

Finns till exempel forum för erfarenhetsutbyte mellan hygienombud eller andra forum för dessa frågor?

Finns behov av en stärkt samverkan? Vad kan i så fall förskolan göra för att främja det?

2. Intern organisation: Förskolan har utsett ombud med uppgift att stötta i arbetet med tillämpning och uppföljning av smittförebyggande rutiner (hygienombud).

Syfte

Ett eller flera hygienombud kan fungera som ambassadörer för det smittförebyggande arbetet. De kan dessutom vara resurser i hygienarbetet.

Exempel

Ett hygienombud har avsatt tid för utbildning och kan tillsammans med rektorn driva och stödja arbetet med att förebygga smitta på förskolan, till exempel med att regelbundet kartlägga verksamhetens hygienrutiner. Hygienombudet kan vara samma person som är skyddsombud eller någon annan. Ett hygienombud kan exempelvis:

kontrollera att det finns material och rutiner, och att rutinerna efterföljs

ansvara för att frågor om hygien och smittskydd regelbundet lyfts med övrig personal, till exempel i samband med arbetsplatsträffar. I en större verksamhet kan det behövas två eller fler hygienombud som delar på arbetsuppgifterna, stödjer varandra och underlättar genomförandet av hygienarbetet i hela organisationen.

Det finns exempel på uppdragsbeskrivningar för hygienombud från smittskydden i olika regioner. Det finns också exempel på organiserade erfarenhetsutbyten mellan hygienombud på olika förskolor. Hur arbetet ska organiseras på förskolan får anpassas utifrån era behov och förutsättningar.

Arbetsätt för smittförebyggande åtgärder

3. Förskolan har kartlagt sitt nuvarande arbete med hygienrutiner, sjuka barn och den städning som pedagogerna ansvarar för samt identifierat eventuella behov av förbättringar eller åtgärder.

Syfte

Kartläggningen syftar till att regelbundet och strukturerat gå genom och identifiera vad som finns på plats på förskolan och fungerar bra, och vad ni själva anser kan behöva åtgärdas. Resultaten ligger till grund för en handlingsplan (kriterium 4) och för att identifiera förbättringsarbeten (kriterium 5).

Exempel

För att göra denna genomgång systematiskt kan ni använda er av en checklista från Antibiotikasmart Sverige som tar upp hygienrutiner, åtgärder vid smittspridning samt sjuka barn. För städrutiner finns läsanvisningar. Ni kan också använda er av andra checklistor och stödmaterial från er region eller kommun. Ett tillvägagångssätt kan vara att hygienombud genomför kartläggningen med stöd av rektor, alternativt att respektive avdelning genomför sin kartläggning.

Checklistan från Antibiotikasmart Sverige syftar till att stödja en strukturerad genomgång av hygienrutiner, åtgärder vid smittspridning och sjuka barn.

Städrutiner. Inom kriteriearbetet för Friskare förskola har vi valt att fokusera på den del av städningen som pedagogerna ansvarar för när det gäller att arbeta vidare med kriterium 4 och 5.

Förskolan ska enligt miljöbalken ha rutiner för städning och rengöring som regelbundet följs upp. Alla som har ansvar för städningen ska känna till rutinerna. Mer att läsa om detta finns i en broschyr från Folkhälsomyndigheten om städning i skola och förskola. Den riktar sig till den som är verksamhetsutövare och driver en skola och förskola.

[Städning i skola eller förskola - Till dig som är verksamhetsutövare och driver en skola eller förskola \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/omsorg-och-halsa/omsorg-och-halsa-i-skola-och-for-skola/stadning-i-skola-och-for-skola)

För den som vill läsa mer finns en samlingsida om tillsynsvägledning för skola och förskola.

[Tillsynsvägledning skolor och förskolor \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/omsorg-och-halsa/omsorg-och-halsa-i-skola-och-for-skola/tillsynsvagledning-for-skola-och-for-skola)

Det finns också en tillsynsvägledning om hygien och objektburen smitta som innefattar skola och förskola.

[Tillsynsvägledning om hygien och objektburen smitta - Förebyggande hälsoskyddstillsyn \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/omsorg-och-halsa/omsorg-och-halsa-i-skola-och-for-skola/tillsynsvagledning-om-hygien-och-objektburen-smitta)

4. Förskolan har upprättat en handlingsplan baserad på resultaten av kartläggningen.

Syftet med kriterium 4 är att identifiera och tydliggöra vilka aktiviteter som behöver göras inom området, vem som ska göra dem och när.

För att specificera mål och åtgärder baserade på kartläggningen, använd gärna mallen för handlingsplan från Antibiotikasmart Sverige. Ni kan också använda en egen mall.

5. Förskolan har genomfört sitt förbättringsarbete enligt handlingsplanen.

Välj ut ett eller flera områden från kartläggningen och handlingsplanen där ni vill genomföra ett förbättringsarbete avseende:

- Rutiner för hygien och måltider
- Åtgärder vid smittspridning
- Sjuka barn
- Den städning som pedagogerna utför.

Som stöd för planering av hur ni genomför arbetet kan ni använda mallen för förbättringsarbete från Antibiotikasmart Sverige.

Kunskap och kompetens

6. Personal: Förskolans personal har utbildning i grundläggande hygien, infektioner och smittskydd. Det finns en plan för hur personalen kan få information och utbildning regelbundet utifrån behov.

Syfte

Syftet med kriteriet är att säkerställa att all personal har kunskap om hygienrutiner, smittspridning och infektioner. Det är viktigt att även nyanställd personal och tillfälliga vikarier får lära sig hur olika smittrisker kan hanteras och förebyggas. Alla behöver känna till och följa hygienrutinerna på förskolan.

Exempel

Det kan finnas olika tillvägagångssätt för hur personalen får möjlighet till regelbunden utbildning, information och fortbildning. Ibland kan till exempel hygienombuden delta i särskilda utbildningar eller träffar som de sedan kan förmedla till övrig personal. Frågor om hygien och smitta kan diskuteras med viss regelbundenhet på gemensamma personalmöten. Det kan finnas tid avsatt för inläsning av material.

Läs mer om kunskap och utbildning i kapitlet Systematiskt arbete i Smitta i förskolan, sida 56. [Smitta i förskolan - Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

7. Barn: Förskolan har haft pedagogiska aktiviteter för barnen om hälsa och hygien.

Syftet med kriteriet är att involvera barnen i frågor som rör hälsa och hygien. Pedagogiska aktiviteter för barnen om hälsa och hygien kan göras lekfulla med hjälp av sånger om handtvätt och annat utbildningsmaterial. Det kan bland annat bidra till att handhygien blir en naturlig del av barnens vardag på förskolan.

Urval material

Här följer några länkar till ett urval av material som kan användas i arbetet med att uppfylla kriteriet. Förskolor är dock självklart välkomna att använda andra likvärdiga material, och uppmuntras att komma på egna aktiviteter utöver de som nämns som exempel:

- [Handtvättsånger \(regionuppsala.se\)](http://regionuppsala.se)
- [Experiment för barn: Vad händer när man inte tvättar sina händer \(vgregion.se\)](http://vgregion.se)

Folkhälsomyndigheten har tagit fram ett pedagogiskt material om vad virus, bakterier, vaccin och antibiotika är. Men också om vad som kan göra att vi mår bra och hur vi kan hålla oss friska. Materialet heter "Folke frågar om virus och bakterier". Materialet består av en broschyr och samtalskort som går att beställa kostnadsfritt på Folkhälsomyndighetens webbplats.

- [Folke frågar om virus och bakterier \(folkhalsomyndigheten.se\)](http://folkhalsomyndigheten.se)
- [Folke frågar om virus och bakterier, samtalskort \(folkhalsomyndigheten.se\)](http://folkhalsomyndigheten.se)

Uppföljning

8. Förskolan har en dokumenterad struktur för hur hygien- och smittskyddsarbetet kontinuerligt följs upp och återrapporteras till berörda chefer och medarbetare.

Syfte

Syftet med kriteriet är att få till ett strukturerat arbetssätt där man kontinuerligt ser över sitt arbete med de övriga kriterierna. Ett systematiskt smittförebyggande arbete i förskolan innebär att regelbundet se över nuläget, identifiera risker och förbättringsåtgärder, planera och genomföra åtgärder samt följa upp och ta vara på lärdomar.

Exempel

Förskolan kan ha en regelbunden fast punkt på agendan på arbetsplatsträffar där hygien och smitta diskuteras. Ett hjälpmedel för att tydliggöra aktiviteter som behöver göras regelbundet kan vara ett årshjul där det framgår vem eller vilka som gör vad och när. Använd gärna den mall för årshjul på Antibiotikasmart Sveriges webbplats. Förskolan kan också dela med sig av det pågående arbetet med kriterier i en verksamhetsberättelse, en årsberättelse eller i ett nyhetsbrev. Mer om systematiskt arbete går att läsa i Smitta i förskolan i kapitlet Systematiskt arbete för att förebygga smitta, sida 56.

[Smitta i förskolan - Vägledning till personal och huvudmän i förskolan för att förebygga och hantera smitta \(folkhälsomyndigheten.se\)](#)